Jüdische Pester Zeitung.

ייִדישע פעסטער צייטונג

(מאָנטאג-אויסגאבע)

דיעזע בלאטט ערשיינט צוויימאל וואָכענטליך
אונטער פאָלגענדע בעדינגונגען:
עסעסרייך-אונגארן:
גאנציעהריג 8 גולדען ע. וו.
האלביעהריג 4 „ „
פיערטעל- 2 „ „

פרעמד אויסלאנד:
גאנציעהריג 9 גולדען עסע.
האלביעהריג 4 „ 50 קרייצער
פיערטעל- 2 „ 25 „

אנזאָנצען
אונטער אנזאָנסען פריוואט-אנצייגען
ווערען פיר 10 קר. פאר 6 שפאלטען
פיינע עפעשיל-צייל בעצאָלט.

דיעזע צייטונג קאָנען מאן יעדען טאג
פרענומעריִרען
אונטער דער פרענומעראַנט-אָנגעמען בעדינגונג מיט דעם עסעסאָנגע דעפעשען בלאטטעס.

דיא רעדאקציאָן בעפינדעט זיך אין
פעסט
אלט-נאמענס נו. 1.
וואָהין מאן אויך דיא פרענומעראַנט-צייטונגען צו זענדען בעליעבט.

פרענומעראַנטענאממלער
ערהאלטען 10% אראבאט.

Nr. 36. זיעבענטער יאהרגאנג. פעסט, ה אייר ה'ת'ר'ל'ה'. Pest, den 10. Mai 1875.

קריעג אָדער פריעדען?

עס וואר עבען אום 12 אוהר מיטטאגס בים-מארק זאס אין איינעם שרייב-ציממער אונד שטילי-זירטע אין אנטוואָרטס-שרייבען אין דיא בעלגישע רעגיערונג. דא קלאָפּפטע עס לייזע אן דיא טהירע אן, אונד הינין טראט זיין אנפיר-וואנדטער, דער רע-דאקטער איינער בערלינער צייטונג.

„אלזא, וואס גיבטס אנקעל ביסמארק, האבען ווי קריעג?" (פראגטע דער רעדאקטער.)

„נון, וואס ווערע דיר לייבער, דער קריעג אָדער דער פריעדע?" (ערווידערטע ביסמארק.)

„אום דיר דיא וואהרהייט צו געשטעהען אנ-קעל (זאגטע דער רעדאקטער, אינדעם ער זיך איס פערלעגענהייט הינטער דעם אָהרע קראצטע), מיר ווערע אין קריעג לייבען. דיין פאר-שווערדער קאמפף מיט דער גיסטליכקייט פאנגט שאן אן, מי-נען צייטונגס-לעזערן לאנגווייליג צו ווערדען אונד דיא רעדגעריען אים בערלינער דייכסטאג אינ-טערעסירען זיא אייך גיכט מעהר, ווייל זיך דאס איממער דיזעלבען געדאנקען אין פערשיעדענען וואָרטען צו וויזענדען מאלען וויעדערהאָלען; אבער אנקעל, אין קריעג! הא, דאס ווערע עטוואס אנדערעס פיר מיינע לעזער, ווענן זיא דא דיא גראָס-בוכשטאבען דעפעטען לעזען ווערדען, וויא דיא פראנצאָזען דיא דייטשען צוריקגעשלאגען האָ-בען, וויא זיא פאר-פאנ-יערדען שלאגע דען דייטשען צוריקגעבען אונד וויא זיא עלזאס אונד לאָטהרינגען אונד דיא גאנצע גענגענע אם לינקען רהיינאפער ווידער אן פראנקרייך בראכטען! הא, דא העטטע אך זא פיעלע לעזער וויא דיא זאנ-קאָרגבען אם מעערע אונד וויא דיא שטערנע אם היממעל!"

„דאס דוך דאס דאנגערוועטטער טויזענדמאל ערשלאגע! אלזא, דאמיט דיא נור פיעלע לעזער האבען זאָללטט ווייסעסט דיא איינען קריעג, אין וועלכעם זא פיעלע טויזענדע דייטשע הינגע-שלאכטעט ווערדען אונד אין וועלכעם אינזער פאר-טעלאנד ווידער צו גרונדע געהען זאָלל?"

„אי, וואס האבע איך פאן פאטערלאנד, וואס האבע איך פאן דען דייטשען, ווענן זיא אייך מיין בלאטט גיכט פרענומעריִרען?"

דא לאכטע ביסמארק לייט אייך אונד זאגטע:

„דיא בייזע אין הערצליך שלעכטער רעדאקטער! אין קריעגס-צייטען איזט קיינע קונסט אין בלאטט אינטערעסאנט צו מאכען, אין גוטער רעדאקטער מיס אייך אין פרעדענס-צייטען פערשטעהען, זיין בלאטט בעליעבט צו מאכען."

„אבער אנקעל, דיא קאנגסט איינען נאָל-דענען לייט-אַרטיקעל שרייבען, ער ווירד דאך דאס פאלק גיכט אינטערעסירען, ווענן ער קיינען קריעג פערקינדעט?"

„אנד וויא פיעל קאנגסט דיר זא איין קריעג איינטראגען?"

„זא פיעל גיכט, וויא פיעל דיר דער פראנצא-זישע קריעג איינגעטראגען האט. אבער איך ווירדע דאנן 3000 פרענומעראנטען צובעקאממען אונד דא מין בלאטט יעהרליך 10 טהאלער קאָסטעט, זא ווערע דאס 30000 טהאלער?"

„זא? דאס וואָללטע איך נור ווייסען, היער האסט דוא 30000 טהאלער אונד לאסט דען פריע-דען אין רוה?"

דיעזע געשיכטע ערצעהלטע נאכהער פיר סט ביסמארק זיינעם סעקרעטער; אבער דיעזער זאגטע גאנין ערנסט: „פיר סט! וא האבען דוא 3000 טהא-לער אימזאנסט הינזיסגעוואָרפען, דענן מיר שיינט צו שטארק, דאס דער קריעג מט פראנקרייך אינ-פערמיידליך איזט איך האבע עבען מיט מארשאלל מאלטקע געשפראכען אונד ער זאגטע מיר, ער האבע עיסט הייטע ערפאהרען, דאס דיא פראנצאָזען שאן אין וויינגען מאָנאטען אירהר ווייסטענגען פאָללונ-דעט האבען וועדען. זא דאס זיא שאן פיקס אונד פערטיג צום דרינשלאגען דאשטעהען קאָנגען, ווייר דירפען זא לאנגע ניכט וואָרטען. בייז דיעזע פראנצא-זען מיט אירהרן קריעגס-ווייסטענגען פערטיג זינד, ווייר מיסען זיא עבען אין דער מיטטע אירהרער פאר-בעריטונגען אובערהאטען!"

ביסמארק ווידער נאכדענקענד אונד ערנס-טער, דיא שטאלזע אונד שטרענגע אנטוואָרט וועלכע ער פריהער אן דיא בעלגישע רעגיערונג שטילוויירטע, לייס ער ערטצט פאן זיינעם סעקרע-טער מילדער אונד אנפיעטער גיעדענקשרייבען, דא-מיט בעלגיען עהער מיט דייטשלאנד אלס מיט פראנקרייך האלטע

דאס וואר בעריטס פאר פיעראנען מאנען.

פרייטאג אבענד איזט דער אים לאנאן פאר-גענגע אמטליכע דעפעשע איינגעטראפפען: איין פראנצאָזישער שטאאטס-מאנן שרייבט אן דיא „טימס", דאס דיא מילטער-פארטיא אין דייטש-לאנד דען קריעג מיט פראנקרייך שאן ענטצט בע-גינגען וואָללע. דער דייטשע מארשאלל מאלטקע זאגטע: „דייטשלאנד העטטע בים פיעדענס-אכטיסטע שטרענגע פיעדענס - בעדינגונגען פאן פראנקרייך פערלאנגען וואָללען. דייטשלאנד וואר אבער גענען פראנקרייך צו באר מהערציג אונד נאכגיעביג, וועהאלב זיך ענטצט פראנקרייך זא שנעלל ערהאלען לאנגטע פראנקרייך האט קיינע גאלר-נאטה מעהר אונד דיעע שלעכטע אונד שטארק פערשלאגענע ארמעע וויידער ענטצט גוט אונד גראָס הערגעשטעללט. — ענטצט ווירד באלד דער רוסישע קאיזער אייך דיעער דייטע אין וויאן באד עמס, אין בערלין אינטערפיעפען, אונד בייא דער בעראטונג צווישען קאיזער וויילהעלם אונד מאיזער אלעקסאנדער, ווירד עס זיך בלאָס אום דיא פראנצ האנדלען: אב קריעג, אָדער פריעדען?"

אייך דיעזעס שרייבען דעס פראנצאָזישען שטאאטס-מאנענס בעמערקט דיא רעדאקציאָן דער „טימס" פאָלגענדעס:

„דער קריעג איזט פיעלליכט דאך נאך גיכט זא נאהע, וויא אינזער דערר פארדעשפאָרדענד שרייבט. עס איזט וואהל וואהר, דאס פראנקרייך זיינע קריעגס-קראפט מיט גראָסער אינקלוגהייט אונד אין אינגלגער אייל ווידער הערשעללט; עס ווילל אבער פיר ענטצט נאך קיינען קריעג. עס ווערע דאהער אין גראָסעס אינרעבט, זיך ענטצט מיט אללער געוואלט איינע איינרעדע צו זוכען, אים דען קריעג גענען פראנקרייך צו אינטערנעהמען. דייטשלאנד מוס ווייסען, דאס מאן עס אים געביל-דענען איראָאָא גיכט דולדעס, ווענן איינע מאכט דען פריעדען, וועלכען זיא ערסט מיט איהרעס נאכ-באר געשלאָסען האטטע, ווידער ברעכען ווילל. דיא פרייטישען סאָלדאטען זינד ענטצט איבערמיט-היג אונד פראהל-זיכטיג געוואָרדען אונד מיט איהר-עס גראָסען מויל וואָללען זיא דיא פראנצאָזישע ארמעע רייצען, דאצו קאָממען נאך דיא לייכטזיג-גיגען בערלינער צייטונגען אונד דיא דייטשען שטאאטס-מענגער אונד וואָללען מיט אללער גע-וואלט איינען גיינען דייטש-פראנצאָזישען קריעג הע-רייפבעשוואָרען."

זא שרייבט דיא „טימס", וועלכע דיא ערסטע אונד גראָסטע צייטונג אין דער גאנצען וועלט איזט.—

דיא ערסטע פאריזער צייטונג טהיילט ווידער פאָלגענדע אינטערעסאנטע געשיכטע מיט:

אם נאמענסטאגע דעס פרעזידענטען דער פראנצאָזישען רעפובליק בענאכ זיך דיא דעפוטא-ציאָן דער באָרזע- אונד האנדעלס-קאָממער צו מאָרזאן אים איהן צו בעגריסען.

אין דער אנשפראכע דער דעפוטאציאָן וואָר-דע דעם פרעזידענטען דער דאנק איינגעדריקט פיר זיינע וויידערהערשטעללונג דער אָרדנונג אין פראנק-רייך אונד פיר דיא ערהאלטונג דעס פריעדענס.

נאך דעם גון מאך מאהאן דיעזע אנשפראכע ערווידערטע, ליעס ער זיך מיט דען לייטען אין איין געשפרעך אין אונד פראנצ זיא וויא פיל דענן ענטצט אייך דער באָרזע אונד אים געשעפטע אייזזעהט?

„שלעכט! ווער שלעכט (אנטוואָרטעט דער פיהרער דער דעפוטאציאָן), ווענן פריעדע אונד אָרד-נונג אנרייען אונד אנהאלטען, לאסט זיך גיכטס פערדענען."

מאך מאהאן מוסטע לוט איפלאכען, ער זאג-טע: „אבער מיינע הערען, זיא דאנקטען מיר יא ענטצט עבען פיר דיא אָרדנונג אונד פיר דען פריעדען?"

„א, ווייסען זיא הערר פרעזידענט, דאס איזט יע נאכבעם! אינטער נאָאָלען האבען ווייר גוטע געשעפטע געמאכט. ווענן איהם נור דער קאָפּפ ווערע געטהאן האטטע, אָדער ווענן ער נור אין צווידיי-טיגעס וואָרט שפראָך, וועלכעס מאן אייך קריעג דיי-טען האנגטע, דא האנגטען ווייר לאנג אונד ווערטה-פאפיערע בילליג קייפען אונד האנגטען דען האפער טייער פערקייפען — אונד ווענן דאנן טאגס דאריבע דעם מאיזער בעססער ווארדע אונד מאן זיינע וואָר-טע אייך פרעדען דיטעטע, דאנן האנגטען ווייר ווע-דער דיא בילליג געקייפטען פאפיערע ווערטה טייער פערקייפען, אונד דיא האפער-הענדלער ווארטעטען ווידער ביז נאָאָלען ווידער דער קאָפּפ ווערד שטהן ווירד אונד ביז ער ווידער אין צווייטיגעס וואָרט שפרעכט."

„אנדערבאר! דיא באָרזאנער אונד צייטונגס-איינגעגטומער ווישען דען קריעג צו אהרעס גוטצען, איך אבער ווייטע אידן נור ווענן דער ווידער-הערשטעללונג אונזערער גראָסע. גדולד מיינע הערען! נור גדולד! דער קריעג ווירד שאן קאָמ-מען, אבער ווייר מיסען ענטצט מיט אונזערער אר-מעע פאָרזיכטיגער זיין, בעפאָר ווייר אין דען קריעג צוריקען; דענן ווענן ווייר נאך איינמאל בעזיעגט ווערדען, דאנן זינד ווייר גאנין פערלאָרען!"

דיעזע מטטהיילונג ערענגערט אונס אן דיא געשיכטע מיט קאיזער פראנץ. אלס ער נעמליך נאך דער בעגרעבנונג דער פיעלען קריעגע גענגען נאפפ-לעאָן דען ערסטען, אם 10. מאי 1816, נאך פערסבורג קאָם, דא בעגריסטע איהן אויך דיא דעפוטאציאָן דער פערסבורגער איזראעליטישען געמינדע. דער פראָרשטעהער האטטע זיך נעמליך אייגע גראָסע האבדייטשע אנשפראכע איינשטודירט, אין וועלכער

Digitized by Google

דיעזער דא ווירד מין מאנן!" — — דעם אלטען וואורדע עס דיים, גראָסע שוויים-טראָפּען זוגד פאָן זיינער שטרנע געראָנגען אונד אלס ער נאָך הערויס-קאָם אונד איינעם פריינדע זיין ליידען קלאגטע, דא זאגטע נאָך דער פריינד נאגץ שפּאָטטיש: „יא ליע-בער פריינד, איך האבע עס דיר אללעוויל געזאגט: איין וויטוועד, וועלכער איינע צווייטע פרוא הייראַ-טעט, איזט ניכט ווערטה, דאס איהם דיא ערסטע געשטאָרבען איזט!" — אבער דיא אנגעזעהענען קינדער דיעזעס אלטען איזראעליטען ווארען פראָה, דאס דיא געשיכטע איינען זאָלכען אויסנאגג גענאָמ-מען האטטע, אונד זיא, וועלכע וועגגן דיעזער הייר-ראט מיט איהרעם פאָטער ענטצווייס ווארען, זאָהג-טען זיך יעטצט מיט איהרעם פאָטער איים אונד זאגטען: „לעבער פערליערען ווער נאָך זאָלכע צווייא הייזער, בעפאָר ווער אינען זאָלכען פלעה אין דער פאָטיליע האבען זאָללען!" —

* (וואס אבערגלויבע איס שטאנדע איזט.) איין וואהלהאבענדער קאטהאָלישער גטסבעזיטצער האט אן איינעם פייער-טאגע זעלבסט געאָרעט. דיעזע זינדע האטטע ער זיך נאכהער זאָ צו הערצען גענאָממען, דאס ער איין שאר-פעס מעסער נאהם אונד זיך איינע האנד פאָרמלך אבגעשניטטען האטטע. ער וואָרדע אין דאס הייזיגע ראָכוס-שפיטאל געבראַכט אונד אלס איהם דיא דאָקטאָרען דאריבער פאָרווירפע מאכטען, זאגטע ער: דיא האנד, וועלכע אן איינעם פייער-טאגע ארבייטשט, מוס איך אבגעשניטטען ווערדען!" דיא ערצטע גלייכטען אנפאנגס זיא האבען עס מיט איינעם פערדיקטען צו טהון, אבער דערזעלבע איזט גאר ניכט פערדיקט, זאנדערן זעהר אבערגלייביש.

* (לאטטעריע-געשיכטען.) איינעם הייזיגען איזראעליטער נאמענס לדויג נייזער ערשיען נאָך פאר 10 יאהרען איין אלטעס ווייב אים טרוימע אונד זאגטע איהם, ער זאָלל דיא נוממערן 6, 23 אונד 35 אין דיא לאטטעריע זעטצען. דיעס ענער צייט זעטצטע ער אימטער דיעזע נוממערן, אהנע דאס זיא געצאגטען וואָרדען ווערען. פאר 14 טאגען ערשיען איהם ווידער אים טרוימע דיאזעלבע אלטע אונד בעציטגטע איהם ווידער דיעזע נוממערן. איים צאָרן זעטצטע ער נון איינע גראָסע סוממע אין דיא ווייגער לאטטעריע אונד ריכטע ראָטען ענע נוממערן יעטצט הערים אונד דער מאן געווינגט 30000 גולדען! — — מערקווירדיגער ווייזע האבען אייך אין פרעסבורג פאָרגען פרייטאג מעה-רערע פערזאָנען איך דיעזעלבען נוממערן געזעטצט אונד עס וואר איינע אללגעמיינע פרייד, אלס דיא לייטע זאמסטאג אבענד זאהען, דאס איהרע נום-מערן הער וסגעקאָממען וואָרען; אבער באלד וואָר-דע דיעזע פרייד געטרובט, דענן טאגס דאראוף האטטע דיא ווייגער לאטטע-דירעקציאָן דאס פאַ-קעט פאָם פרעסבורגער קאָללעקטאגטען צוריק-געשיקט, ווייל עס שאָן צו שפּעט אנגעקאָמ-מען וואר! —

* (פייער) אין קיראלי-העלמעץ איזט אם פאָרלעטצטען טאג פסח איין שרעקליכעס פייער אויסגעבראָכען, וואָבייא 153 פאָמיליען, דאָרונטער 25 איזראעליטען אָבדאכלאָז וואָרדען.

* (אונזערע אדרעסס.) זייט דעם 2-טען מאי בעפינדעט זיך אונזערע רעדאקציאָן ניכט מעהר אין דער רעטטיג-נאססע נו 7, זאנדערן אין דער אלט-נאססע נו 1, דרייטען שטאָק, טהיר 25, וואס ווייר פיר דיאיענגען, וועלכע אונס הייער בעזוכען וואָללען, האָליכסט אנצייגען — פיר בעלר-ברייפע אונד פאָסט-אנווייזונגען נעגענט דיא איינפאָאבע אד-רעססע: „מ. רייז, רעדאקטער דער יידישען פעסטער צייטונג אין פעסט". (M. REIS Redakteur der jüdischen Pester Zeitung in Pest.) — איינע נעהערע אנגאבע דער נאססע אונד וואהנונג איזט ניכט נאטהווענדיג, דא אונזערע אדרעססע איך דער הייזיגען פאָסט שאָן נעגוויא בעקאָגגט איזט.

נאכטראג.

אללע בלעטטער בעשעפטיגען זיך הייטע מיט דער עסטערגען נעדערלאגע דער רעגיערונג אים אבערהויזע. דאס ערסטע געזעטצען דער נייען רעגי-רונג וואר עכטען דיעזע פערמיערונג דער געריכטס-האָפע אינד דיעזעס געזעטצען, וועלכעס שאָן אים אינ-טערהויזע אנגענאָממען וואָרדע. האט דאס אבער-הויז פערוואָרפען! זעלבסט דער אבערהויז-פרעזי-דענט גראָף מאילאטה שפּאר נעגען דיעזעס רעגיע-רונגס-געזעטצען, ווייל דאריוך דיא פראָצעססע נאָך לאנגאמער נעהען וועדען. מיניסטער טיסא בע-נאכ זיך אינס אבערהויז. אים זיין געזעטצען צו פּאָר-טהיידיגען. איזט אבער דאמיט דאָך דורכגעפאָללען!

פערלאָזונג

1) דער אינסבריקער-לאָזע.

בייא דער אם 3-טען מאי 1875 פאָרגענאָ-מענען ציעהונג דיעזער לאָזע וואָרדען פאָלגעגדע נוממערן מיט דען בייגעזעטצטען טרעפפערן גע-צאָגען: אינד צוואר פיעל דער הייפטטרעפפער מיט 12000 גולדען אייף נו 29856; — דער צווייטע טרעפ-פער מיט 1500 גולד. אייף נו 33951; — אונד דער דרייטע טרעפפער מיט 500 גולד. אייף נומ 36685. — אונד עגרליך געווינגען יע 30 גולדען דיא לאָזנוממערן 11552 7797 8388 9587 4127 7561 2682 825 27043 26920 26319 21203 19881 18955 17454

פרוכטפרייז-טאבעללע

פרוכט	קוילאָוויטשער נעוויכט	פרייז צאָלל-צטר
וויזען, באנאטער	84	4.0—4.40
„ „	85	4.45—4.55
„ „	86	4.60—4.65
„ „	87	4.65—4.75
„ „	88	4.75—4.85
„ „	89	4.85—4.90
„ פלוים	84	4.55—4.60
„ „	85	4.70—4.80
„ „	86	4.85—4.95
„ „	87	5.—5.05
„ „	88	5.05—5.15
„ „	89	5.15—5.20
„ אפּסעל באנען	84	4.45—4.55
„ „	85	4.65—4.75
„ „	86	4.80—4.85
„ „	87	4.90—4.95
„ „	88	5.—5.10
„ „	89	5.15—5.20
„ וויינבערלעך	84	4.55—4.65
„ „	85	4.75—4.85
„ „	86	4.90—4.95
„ „	87	5.05—5.10
„ „	88	5.15—5.20
„ „	89	5.20—5.25
פיר מעטער		
קאָרן	80	3.60—3.50
נדיקער אַלץ	72	3.—2.70
„ פּאָטאַטע	72	2.65—2.55
האָפּע	50	2.25—2.15
קוקורוץ באנאטער	פיר מעטצען	3.05—3.—
אונדערע נאטטונג	„ מעטצען	3.—2.95
הייזע	75	3.10—3.—

כורז-טאבעללע פאָם 5 מאי

באללען-מעהל	קי פר
נומפער 0	22.30
„ 1	21.40
„ 2	20.50
„ 3	19.50
„ 4	17.90
„ 5	15.60
„ 6	12.80
„ 7	11.40
„ 8	9.60
„ 8½	8.0
גרלד-ברוד	
רגיר-אייזע	102.80
דראָאטטע	5.27
פּסטער-וויינאָטטען 8 גולדען גולד.	
שטיק (20 פּאָאנדע)	8.88
נאטטאָלאראָ	8.88
פרייטשע מעהלע (פּאָסטענאוויינגען)	1.63
יוטשע יוגעל	1.53
לאָאזע.	
1864-לי לאָאזע צו 100 גולדען	137.25
דרעסדע צו 50 „	133.—
1860-לי נאָאזע לאָאזע	111.65
דרעסדע גרעסעל	116.25
1854-לי 4 פּרעצענטיגע שאָאסס-לאָאזע	105.—
1839 יאהרעשלי-לאָאזע נאָאזע	272.—
דרעסדע „ גרעסעל	246.—
קאָסע פרעמיענשיינע	21.50
קרעדיט-לאָאזע	166.—
פרייטשער לאָאזע פיר 100 גולדען	111.—
פרייטשער לאָאזע פיר 50 „	56.—
יאָאנס-לאָאזע שפּיס-פאָרט-לאָאזע	94.75
מאָאס צו 40 גולדען	36.75

	קי פר
מאָאסס צו 40 גולדען ב. מ.	27.75
קלאָאר צו 40 „ „	27.50
סב. נעגאָאס צו 40 „ „	27.50
אונגאר צו 40 „ „	27.75
אינגרעדיענטען צו 20 גולדען ב. מ.	21.25
יאָרגעשטיר צו 20 „ „	22.75
קוקורוץ צו 10 „ „	— —
וויאָאלאָאס צו 10 „ „	13.50
מאָאנגאָלוויץ צו 20 „ „	15.50
אינגאָאלדער לאָאזע	18.25
וואָאלבאָאלדער לאָאזע צו 20 גולדען	— —
קאָאקוער לאָאזע	16.25
מיילבן לאָאזע	54.90
דרעסדע 130 פּאָאנדע אינגאָאלדענען	— —
אונגאָאריש פּרעמיען-לאָאזע א 100 גולדען	82.75
דרעסדע צו 50 גולדען	82.50
וויינגרעדיענטען-לאָאזע	105.50
ייערטד-פּאָאזערע.	
אונגאָאריש גרעדענטשאָאסענען	82.—
פּרעמיען-באָאנאָאזע	79.75
דרעסדענער	78.50
באָאדעשער	88.75
בוקאָאיער	85.50
אונגאָאריש אייזענבאָאנען-אָאלדען	100.25
וויינגאָרטען-אָאבלינגען-אָאבלינגאָאזען	74.50
פּרעמיען שפּאָאנדען-באָאנען	212.—
אונגאָר שפּאָאנדען-באָאנען	212.—
מונגאָאר-באָאנען	75.—
מונגאָאר-באָאנען	33.—
אונגאָאר-באָאנען I. פּרעמיען	11.50
אונגאָאריש באָאנען-קרעדיט	76.25
שאָאר- אונד קרעדיט-פּרעמיען	101.—
אונגאָאריש קרעדיט-באָאנען	220.50

	קי פר
פּרעמיער קאָאסטריאָאל-באָאנען	795.—
פּרעמיער נעוויגלעס-באָאנען	315.—
פּראָאנקא-אונגאָאריש	60.—
אונגאָאריש-באָאנען-פּרעמיען	51.—
אָאלטער קאָאסטריאָאל-באָאנען	155.—
לאָאיזס אינגאָאל-שפּאָאנקאָאסטר	90.25
אָאלטער בוקאָאיער	— —
פּרעמיער דרעסדע אָאאָאלדענגאָאריש	440.—
פּרעמיער פּאָאיסבּרעגער	48.50
פּרעמיע-אָאלטער וויינגאָאריש	140.—
דרעסדע צוויינגאָאריש	— —
פּאָאנגאָאריש דער אונגאָאריש באָאנקרעדיט	87.—
דיא צו 5 אונגאָאלדע פּרעמיען	
דער אונגאָאריש וויינגאָאריש-באָאנ צו	78.75
5 אונגאָאלדע פּרעמיען	
דער אונגאָאריש אָאלגעמיינע באָאנקרעדיט	82.50
אנשאָאפען צו 5 אלטע אונגאָאלדע פּרע-מיען	86.75
דרעסדע צו 6 פּרעמיען	87.75
דער פּרעמיער קאָאסטריאָאל-באָאנ	88.—
קרעדיטבאָאנ-פּרעמיען-אקציען	85.50
באָאדעשער-באָאנען	123.—
אָאלטער-פּרעמיען	130.—
אונגאָאריש אָאסבאָאנען	52.25
פּרעמיע באָאנען	193.75
דרעסדענער באָאנ אקציען	130.—
קאָאשע-אויגלינער באָאנ אקציען	134.—
פּראָאג-אויפּעס באָאנ אקציען	168.—
קאָאיר-לוטשער-באָאנ אקציען	233.75
לעמבערג-שטעפּאָאנאָאיש-אָאס באָאנ	140.25
קרעדיט-אקציען	232.25
באָאנקי-	963.—

Eigenthümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS.

Budapest, 1875. Druck v. Moritz Burian, Wattznerboulevard, Marokkaserhof.

28845 28981 30046 31706 34610 38086 38135 38804 40261 42725 43411 47557.

2) דער 1860-ער-לאָזע.

פאָרשטעטצונג פאָם פאָריגען בלאטטע.

יע 5000 גולד. געווינגען נ׳ 3019 נו׳ 18, נ׳ 6795 נו׳ 2, נ׳ 8196 נו׳ 17, נ׳ 10170 נומ׳ 8 13, נ׳ 11011 נו׳ 19, נ׳ 12418 נו׳ 4 48, נ׳ 13360 נו׳ 3, נ׳ 13410 נו׳ 2, נ׳ 13502 נו׳ 1, נ׳ 14593 נו׳ 7 14, נ׳ 18529 נו׳ 1; — יע 1000 גולד. נ׳ 189 נו׳ 18, נ׳ 1509 נו׳ 1 17, נ׳ 1611 נו׳ 5 18, נ׳ 4739 נו׳ 14, נ׳ 5295 נו׳ 20, נ׳ 5904 נו׳ 2, נ׳ 6509 נו׳ 10, נ׳ 7142 נו׳ 9, נ׳ 7715 נו׳ 15, נ׳ 7903 נו׳ 2, 13, נ׳ 8445 נו׳ 7, נ׳ 9671 נו׳ 5, נ׳ 11872 נו׳ 4, נ׳ 12418 נו׳ 16, נ׳ 12568 נו׳ 7, נ׳ 13013 נו׳ 1, נ׳ 13294 נו׳ 17, נ׳ 14459 נו׳ 9, נ׳ 14593 נו׳ 8, נ׳ 14681 נו׳ 10, נ׳ 14746 נו׳ 6 20, נ׳ 14781 נו׳ 15, נ׳ 15371 נו׳ 2, נ׳ 18526 נו׳ 5 אונד ענדליך נ׳ 18563 נו׳ 15.

איין אללע איבריגען אין דען געצאָגענען סעריען ענטהאלטענען נומערן פאָללט דער גערינגסטע גע-ווינן פאָן יע 600 גולד.

געשעפטסבעריכט.

פעסטער פרייזע.

וויצען נעגען דיא פאריגע פרייז-נאָטירונג זינד דיא ווישען פרייזע אום 10 קר׳ נעפאָללען. — פער פרייז-יאהר 4.64 — 4,66 גולד. פער פעסטעמבער - אָקטאָבער 4.60 — 4,62½ גולד. —

האפער פער פרייז-יאהר 2.10—2.11 גולד.

קוקורוץ פער מאי-יוני 3.18—3.20 גולד.

רעפס: פער 150 פּפּונד קאָהל-ריפּס פער אויגוסט-סעפּטעמבער 10% — 11 גולד, באנאטער פער יולי-אויגוסט 10½—10½ גולד.

וויעגער פרייזע.

ריבאל 18½ גולד. ריינאל 20½ גולד.

פעטראלעאום 10½—10½ גולד.

שפּיריטוס: פרוסט-שפּיריטוס 43 קר.

וויעגער שלאכטפיעהמארקט אם 3-טען ד. מ. בעזוכט אויף דעם שלאכטפיעהמארקט אם 3-טען ד. מ. בעזוכט 2302 אונגאריש, 710 גאלאיציש אונד 213 דייטשע, צוזאממען 3225 שטיק אכסען, נעקריפּס וואָרדען פאָן איינער פּלייטשע 1728 פאָן לאנד פּלייטשע 1483 אונד אנפעקריפּס געגען אייפּס לאנד 14 שטיק. דער צוזאממען לאנד-אכסענס 1497 שטיק. פיר זיין פערבליבען 1728 שטיק. דאס יעטצטגעגעבע-ווייס שטאללטטע זיך פער שטיק פאָן 475 ביז 750 פּפּונד. דער אנקויפּספּרייז פער שטיק פאָן 150—22½ גולדען אונד פער עגנטער פאָן 27½—30 גולד. 50 קר.

פּרעאנווארטלינער רעדאקטעור: מאיר בר״י רייז.

ב א ה ן) ווירד גון שאָן זיכער אונד געווים אויף דעם לינקען אויפער דער דאָגייא אויסגעבויט ווערדען, דענן אין דער פאָרגעסטריגען ריכטונג זאגטע דער קאָממוניסאַציאָנס-מיניסטער, דאס עס דער ווילע דער רעגירונג זייא, דיא באהן צווישען פעסט אונד סעמלין אויף דעם לינקען דאָנו-אויפער אויסצובויען.

* (דיא נייען ריכטונגס-וואהלען) ווערדען שאָן זיכער אונד גאנץ מיט דעם ערסטען יולי בעגינגען, דער מיניסטער-פרעזידענט האט אין דער פאָרגעסטריגען זיצונג דיעזען טערמין פעסטגעשטעללט.

* (איין נייער בריעף פאָן קאָשוט.) אין פאָבריקאַנט נאמענס אַטטאָ דער-מאַנן איס דאָראָסלי, האט זיך מיט איינעם שרייבען אַן קאָשוטה געווענדעט. אוס זיינע אַנזיכטען איבער דיא געגענווערטיגע אונגאַרישע פאָלקס-ווירטשאַפט צו האָבען. קאָשוטה אנטוואָרטעט מיט איינעם 4 באָגען לאַנגען בריעפע, אוס וועלכעם ווייר פאָלגענדעם עגטנעהמען: קאָשוטה איזט פאָר אַלעם מיט דער פעראייניגונג דער לינקען אונד רעכטען אונטיפערדען, ווייל דאדורך אונגאַרן ווייטער מיט עסטערריך פערבונדען בלייבט ער מיינט, אונגאַרן זאָלַלטע זיין איינענעס צאָלל - געביעט האבען, אונד גערעדע גענען עסטערריך, ווייל עס-טערריך בעלליגער ערצייגט אונד דאדורך דען אונ-גאַרישען פאָבריקאַנטען פיעל קאָנקורענץ מאַכטע. פערנער רוהמטע ער אין זיינעם בריעפע דען יודישען דעפוטירטען וואָרמאַנן, וועלכער אין דער פאָלקס-ווירטשאַפט דיא בעסטען אונטערשטאַנד האט, אונד צום שלוסע שמייסט ער איבער טיסאַ, וועלכער דיא צו קונפט אונגאַרנס גאנץ אַן דיא ווייגער בוריג פערקונפט. דאס עדע דאָפאָן ווירד דיא צערשטערונג אונגאַרנס זיין. דער יעטציגע דיישטע רעגיערונגס פירסט פאָן רומענען ווירד זיעבענבירגען אַן זיך ריסען אונד דער באנאט ווירד ווייטער אַן סערבען האָממען. זאָ מיינט קאָשוטה! —

* (טאָדעס-פאַלל) פרייטאג נאכמיטטאגס איזט דער ראבבינער (חכם) דער ווייגער טורקישען (פרענקישען) איזראַעלטישען גמיינדע, נאמענס ר' ראובן ברוך, אים אלטער פאָן 68 יאָר-רען געשטאָרבען. ער וואר אין טעמעשיאָר געבאָ-רען אונד וואר פאָלליג 40 יאָהרע אבבנעער ביא דען פרעגקען אין ווייען. — דער סילטאַן האטעט איהן מיט דעם זאָגענאַנטען „מעדשידיע-אָרדען" אויסגעצייכנעט.

* (דער שבת-וואָכענמאַרקט אין ראַאב.) שאָן זייט פיעלען יאָהרען ווירד דער וואָכענמאַרקט אין ראַאב אימער אם זאמסטאג אבגעהאלטען. אומזאָנסט ווענדעטען זיך דיא דאָרטי-גען איזראַעליטען אַן דיא שטאָדט-בעהאָרדע וועגען פערזיצונג דעם וואָכענמאַרקטעס פאָן זאמסטאג אויף פרייטאג, דיא בעהאָרדע וואָללטע איהנען קיין געהאָר געבען, דיא ראַאבער איזראַעליטישע גע-מיינדע וועגדעטע זיך דאהער מיט איהרער ביטטע אַן דאס אונגאַרישע האנדעלס-מיניסטעריאום. אים יעטציגען האנדעלס-מיניסטעריאום זיטצט גון דער יודישע שטאאטס-סעקרעטער האָרן אונד זיינע ערסטע ווירקונג וואר דיא, דאס ער איין מיניסטע-ריעללעס שרייבען אַן דיא ראַאבער שטאָדט-בע-הערדע שיקטע, דאס זיא דען איזראַעליטען איהר אנזוכען בעווילליגען זאָלל, ווייל דער דאָרטיגע האנ-דעל אונד דיא דאָרטיגען געשעפטע מיסטענס אין דען הענדען דער איזראַעליטען זיינ, וועלכע מאן דיא בערקזיכטיגען מוס. — אבער דיא יודענפיינדלי-כע ראַאבער בעהאָרדע זאגטע, דאס זיך דאס מי-ניסטעריאום אין איהרע אינגערע שטאָדטישע אנגע-לעגענהייט ניכט דריינצומישען האבע, אונד אם 3. מאי האטטע דיא שטאָדט-רעפע-עזענטאַנטן אינע גענעראל-פערזאַמלונג אבגעהאלטען, וועלכע יעדע שטרעמיש וואר. דער יודענפיינדליכע רעפע-עזענטאַנט מ ע ר ז י ט ש זאגטע: „זיט מענשענגעדענקען ווירד דער ראַאבער וואָכענמאַרקט אם זאמסטאג אבגעהאלטען, דיא שטאָדט בלוטהט דאביא עמ-פאָר אונד איך בעגרייפע ניכט, וואָרום עס עטצט אנדערס גון דען יודען אַלל? אין איזיגערע שטאָדט האַ-בען ווייר אללין צו שאפפען אונד דאס מיניסטעריי-אום האבע זיך ניכט דריינצומישען!" — ניר איין יודענפיינדליכער רעפע-עזענטאַנט, נאמענס וו אַ-ר אש, פערזיצטע צו גונסטען דער איזראַעליטען צו שפרעכען, דאס מאן וועגגסטענס פערזוכען מאגע, דען וואָכענמאַרקט אויף פרייטאג צו פערלעגען; אבער דיא פערזאַמלונג מאכטע דאַר-בער זאָ אייגען לערם, דאס זיא דען וואָראש בינאַ-הע שטיינגען וואָללטע. — צוויייא אנדערע רעפ-רעזענטאַנטען זאגטען הערייס: „דיא פאָרשריטטס-יודען בענוטצען יא דען זאמסטאג - וואָכענמאַרקט עבענאַזוט אלס ווייר, אונד דיא הערדען אָרטאָ-דאָקסס מאגען ווייטער אָרדע, געטעפען אם צווייטען וואָכענמאַרקטע מאכען, וועלכער הער אם מיטטוואָך אבגעהאלטען ווירד. אין ערעם פאָללע וואָללען ווייר דיא איינמישונג דעם מיניסטעריאומס ניכט דולדען" — ערדלך שטעללטע דר' שבור דען אנטראג, דיא גענעראל-פערזאַמלונג מאגע דעם האנדעלסמיניסטעריאום איינען טרכטיגען אויסדרוקע מאכען אונד אים שרייבען, דאס עס זיך אין זאָלכע אנגעלעגענהייטען ניכט דריינצומישען דאַרף. דיא גענעראל-פערזאַמלונג האטטע אויך דען בעשלוס געפאַסט, בייס אלטען צו בלייבען אונד דיא ביידען ראַאבער וואָכענ-מאַרקטע ווערדען ווייטער וויא גע-וואָהנליך אם מיטטוואָך אונד אם זאמסטאג אב-געהאלטען.

* (שנארר ע-פאַליטיק.) איין לעהרער זאגטע איינמאל: „ווענן איך רוסישער קאַיזער ווערע, זאָ ווערע איך רייבער אלס דער רוסישע קאַ-יזער, דענן איך מאָכטע דאביא איך מיט קינדערן לערנען אונד מיר נעבענבייא לעהרר-נעלד פערדיע-נען." — אים מאַינצער „איזראַעליט" לעזען וויר אויס ווייען פאָלגענדע מיטטהיילונג: אַן אייגענס פסח-מאַנע וואורדען דיא בעזוכער דער סינאגאגע פאָן איינעם שנאָררער אנגעהאלטען, וועלכער יאממער-טע אונד ווייינטע, דאס זיין ווייב קראַנק אים שפי-טאלע לייגע אונד דאס זיינע 3 קליינען קינדער צו הייזע נאך מצות שרייען, אָהנע דאס ער זיא איהנען געבען קאָנטע. דיא ווייגער יידישען הערען אונד דאמען האטטען מיטלייד מיט דיעזעם שנאָררער אונד בעשענקטען איהן רייכליך. — אַן דעמזעלבען פאָרמיטטאג, דא עדען דער נאָטטעס-דיענסט דער יידישען געמיינדע צו עגדע וואר, בעגאב זיך דער-וועלכע בעטטלער אין דיא שטעפאָנס-קירכע, בע-שפרעגנטע זיך מיט ווייה-וואסער, נאהם אין קרייזע מיט איינער גראַנאַטען-שנור אין דיא האנד אונד בעטטעלטע בייא דען קירכען-בעזוכערן, צופעללי-גער ווייעע גינג אין יודע פאָרבייער אונד ערקאַנגטע אַן דיעזעם בעטטלער דענזעלבען שנאָררער פאָן דער סינאגאגע, דער ווירע מאכטע איהם פאָרווירפאָן אנדרעס ער זאגטע: „זינד זיא ניכט גענגע בעשענקט ווערדען פאָן דען איזראַעליטען, וואס זוכען זיא נאך יעטצט אין דער קאַטאָליישען קירכע?" אבער דער בעטטלער אנטוואָרטעט גאנץ רוהיג: „פאָן איי-נער העליגען קאָנן איך ניכט אויסלעבען!"

* (ווידער איינען רב אין דיא צייטונגען געשטעללט.) דיא אין מאַרמאָראש סיגעט ערשיינענדע אונגאַרישע צייטונג שרייבט: „אין דער פערגאנגענען וואָכע דער דיעזיגע מעהלהענדלער נ' העללער געפערלך ער-קראַנקט. אללע דאָקטאָרען דער גענענד קאָנגטען דעם קראַנקען ניכט העלפען. דא ערקלערטע דער אבבנער איס קראַאטשאָפאָליא, דער קראַנקע קאָנגע נור אם לעבען ערהאלטען ווערדען, ווענן איהם בלוט פאָן איינער יונגפרוא אין דען מונד גע-נאָסען ווירד; אבער קיינע יונגפרוא וואָללטע זיך דאצו הערביילאַסען, פאָן זיך בלוט אבצאַפפען צו לאַסען, אונד דער קראַנקע מוסטע שטערבען. ווייר פאָרערן דיא בעהאָרדע אויף, נעגען דיעזע קריאָגע הייללמעטהאָדע דעם ראַבבינערס שטרענגע אויפצטרעטען." — זאָ שרייבט „מאַרמאָראש", וויא פיעל ליגע אונד וויא פיעל געדעפענקליכט דא שטע-קען, וויסען ווייר נאָך ניכט.

עס פיר מיך ניכט עריינשטעעהען ווערע. אלס דיעזעס לאנד צו דורכצעהען אונד . . ."

„אונד? וואהרס שפאָקט איהר?"

אונד אלס גדען ניכט אנשוואָרטען קאָנגטע, דא זאגטע דיא נעשפין: „איך קענגע דיא אזיאכע איינעם קומ-מערס אונד איינעם אנגלעקס. איך ווייס דאס דיא פרייא, וועלכע איהר ליעבט. פלאַטליך פערשוואונדען איזט אונד דאס איך איהרשטענגען אינע ריינע האנסס ווינשענס-ווערטע ערשיינונ. אונד עכען ווייל איך דיאָס אללעס ווייס, גלויבע איך אין איך דען מאגן צו בעזיעהען, וויא איך איהן עכען רעכט בעגאַטהען. האָרעס מיך נור איסמעריקאס אן; וויסטע גון? טהאמאר (תמר) וואורדע פאָן הייר מיט גע-וואלט עגטפיהרט, וואס דיא טראָפ. האט איינגעטליך מיר גגאלטען, מאן גלויבטע, דאס דיא דיא נעפין קאַסאָקאָוויס-קאָ ווייא, וועסהאלב מאן דיא רויכטע אונד אין דיא געוואלט דעס פינדעס בראַכטע. טהאמאר איזט אייגע שאנע יונגע פרייא אונד דער אָרט, וואָ דיא זיך בעפינדעט. איזט אירער פרייזע-קדרע עכענוא געפערלך, אלס ער מיינעס לעבען געפערלך ווערע. אנדערסטען נעפרוגע איך מיך נעראַדע דאראַדען, אין דאס שלאָס מיינעס גראַסטען אַלאַישען נעגע-נעדס, איינגעשלייכען. ווענן איהר גון דיא טהאמאר ווירקליך לייבען אונד ניכט פינגעגעגע ווייר, זאָ מיסטעס איהר מיר בע-הילפליך זיין אונד דער בעגלייטען. שטעהט איהר מיר בייא, דאָרט מיינען צוזעק צו ערייכען, זאָ ווערדע איך איך בע-הילפליך זיין. איינע געלעגבטע צו בעפרייען, דענן איך וויים עס דיכער, דאס דיא מיט נעוואלט צוריקגעהאלטען ווירד. איך וויים עס וואהל, דאס ווייר אונס עטעט אין דיא דאָרטיגע איינעס וואָללעס בעגעגען, דיא נעפאהר איזט גראָס. דאָפור מיסטען ווייר אבער איך גראָסס פאָרזיכט אנווענדען. דאבען דיא מיך פערשאנדען."

„גנדיגע נעפין! אונד ווענן דיעזעס שלאָס מיט פיעלפערגנגען שלאגען אומגעגען ווערע, זאָ ווילל איך מיך דער גראָסען נעפאהר אויסעטצען. אים גון דיא נעלעגבטע מיינעס הערצענס צו פערען. גנדיגע נעפין! דיא ווערדען מי, פיעללייכט דאוויך פערגעסען, דאס איך דאס ווייס אי-נעס אנדערן לייבען. אבער טהאטער דאס מיר נעראַטען, נאך אלס דיא מערכען וואר — אונד גון קאָס דיעזע דאבבנער אונד ריכטע דיא מיר ווערדע מיינער אבזוגעגעהיס. . ."

„דאס נעראַטען עעטצט ניכט דערהע, איך ווילל אייך אויסעריקאס מאכען, דאס איהר אייך מעפיגען מיססעס. צו הישען דיעסע איהר ניכט ווייר. דענן אללעגן-אַסער אייסער שאדען, אללעס מיס נעלאַסען פאָר זיך נעדען אונד ניכט איבערפערעכען! יעטצט האנדעלס עס זיך גור דאָרום, אין יענעס שלאָס אונגעקאָמען צו קאָמען."

מאגס דאייזע זאָר מאן אייגען הויזייער-קאָרען אים קאָמיגען פאָהרען, אים וואגען אם אייגע יודישע הויזייע-רין אונד אין יודישער הויזיער אונד פרהשען מיס זיך אללעריליא שנשס-וואָאָרען. דיא הויזיערין האטטע אין שטיר-כאָר אנשטר דער הויבע, דאמיט זיך יא ניכט אין שטיקען קאָפפ-האאר הערוסגעהע — אונד דיעזע הויזיע-ריין וואר קיינע אנדערע אלס דיא נעפין קאַסאָקאָוויסקא אונד דער יונגע הויזיערע וואר נעדען קאָרן.

אלס וויא גון אויף דער ריינע שאָן קאָמיגען נאך מיאָנאַר בעגריפפען וואָרען, קאָמען וויא פאָר דען אָרט יאַרמאָלינגע אונד דא פראנטע נעדען דיא נעפין, אָב דיא אים יודישען ווייטהסר-ווייע אינגעגאנגטען וואָללע.

„וואהרס ניכט? הויר אין אַלען ניכט עס יא קיינע אנדערע ווייטהסהייזער אלס נור יודישע."

„אבער גנדיגע פרייא נעפין, דער יודע ווייד דיא יא אן דער שפראכע ערקענען, דאס דיא מיינע יודען זינד?"

„מיינס איהר, יעך קענן נישט יודיש שפיסען, יעך יאָ אך, איינער פחוד אין אסוד נאר קען בכל."

נדען בעגאַפפטע דיעזע נעפין, וועלכע אויסגעצייכ-נעט גוט יודיש געשפראָכען האט, זאָ דאס ער וועלכסס דיא פיר איינע נעגאָרענע יודען נעהאלטען האטטע.

„אבער גנדיגע פרייא, וואָ האבען דיא דאס יודיש זאָ גוט עלערנט?"

„פראגעס נור דען יאקאָב פראנק, ער ווייד איך זאָ-גען, דאס איך אלס קינד פראנצאָזיש אין דייא מאָנאטען ערערנטע אונד נון וואר איך עכען זאָ לאנגע ביא פראנק אים הויזע, וואָרום וואָללטע איך הייר דאס יודיש ניכט זאָ עלערנט האבען, איך וואר אלס יודען פערקליידע אונד צו מיינעס אלטטשען צוזעקע מוסטע איך דאס יודיש-שפרעכען עלערנען."

„אבער עטוואס האבען דיא נאָך ניכט עלערנט, דער מאָלנישע יודע שפריכט מעהר דזנגער, ער ציעהט דיא וואָרטע אונד שפריכט מעהר מיט דער קערלע אונד מיט דער נאזע, דאס מיססען דיא נאכמאכען קאָנגען."

„ווי ווערדען שאָן זעהען?" (וואגטע דיא נעפין). „איך בין אַן מוזיקאַליש אונד איך ווערדע מיר דאס יודישע זינגען אין נאָטען שרייבען."

(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)

דער זאונט איסגעשפּראָכען וואורדע, דאס גאָטט יעטצט נור שאָן דען עוויגען פּריעדען געבע אונד דאס דער קאיזער זיינע יאהרע שאָן נור אין פרידען צוברינגען מאָגע. דער פאָרשטעהער וואוסטע ניכט, וואס ער שפּראך, דא ער דאס האברייטשע ניכט פערשטאנד. נאך דער אנשפּראכע זאגטע קאיזער פראנץ, וועלכער זעהר לייטעליג אונד געשפּרעכיג וואר: „נון מיינע קינדער, וויא נעדען דיא געשעפטע?“ — אונד דער פאָרשטעהער אנטוואָרטעט: „ע שטיכל קריעג מאכט ניכט שאדען!“

נון וואָללען וויר יעטצט אָן ווטיין אונד שערץ צור ערנסטען פּאָליטיק איבערגעהען.

איינע פאָרגעסטערן הייר איינגעשפּראָכענע וויינער דעפעשע מעלדעטע: מעהרערע שטאאטסמענער בעגאבען זיך צום מיניסטער אנדראשי אונד פראנצען אוהן, אב דען קריעגס-געשיכטען, וועלכע דיא דייטשען, ענגלישען אונד פראנצאזישען צייטונגען מיטטהיילען, עטוואס צו גלייבען איזט? — אונד גראף אנדראשי אנטוואָרטעט: „דיעזע אללען קריעגס-געשיכטען וואָללען נור דיא באריאנער אונד דיא צייטונגען אנטער דאס פאָלק פערבייטען, אבער איך לעגגע געגייא דיעזע אנגעלעגענהייט אונד בין איבערצייגט, דאס פיר עטצט קיינער דען קריעג וויל, ניכט פראנקרייך אונד ניכט דייטשלאנד!“ —

איס דיעזען אללען בייזהעריגען מיטטהיילונגען וואָללען וויר נור פאָלגענדעס עגטנעהמען: גאנץ אייראָפּא איזט יעטצט רוהיג, געריגענד דראהט אין קריעג איסצובעכען — אונד נור איס אָסטען (טערקייא) אונד אים וועסטען (פראנקרייך) זאממעלן זיך דיא געוויטטער-וואָלקען, וועלכע זיך מיט דער צייט דאך צו איינעס פערבטבאריען גיבטיטשער אזאממעלן ווערדען. צווישען פראנקרייך אונד דייטשלאנד איזט דער קריעג אינפערמיללר דיא פראגע איזט נור, וואנן ער צום אויסבריכ קאָממט? — ווער ווערדען זיכער ניכט צו דענגעניגען צוצטיגען, וועלכע דורך דיא קריעגס טראָגעדיע אירע לעצטע הערראלאָגען אונד אירגען דאס פאָרהאנדענזיין אינעס קריעגעס אינערעדען וואָללען: אבער דאס זאגען ווייר צו וועלכע אלטען מאלען דאס ניכט אויף לאנגע אין גייער דייטשפראנצאזישער קריעג איסבריכען מוס. — ווענן ווייר לעבען, ווערדען ווייר זעהען!

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (אונזער קאָנגו) בעזיכטיגט אס? מאי יענע גבירגיגע געגענדען אין דאלמאצען, אין דענען אים יאהרע 1869 דיא דאָרטיגען אינוואָהנער דען קריעג געגען עסטעררייך פיהרטען. אויף דער האב-עבענע דראגאנאי, וואָ דאמאלס דיא הויפּט-רעוואָלוציאָן וואר, וואורדע אונזער קאָנגו פאָן דער דאָרטיגען בעפאָלקערונג מיט גראָסטער ליעבע עמפּפאנגען. דער עלטעסטע דעס אָרטעס, אין 80 יעהריגער גרייז, היעלט אים נאמען דער בעפאָלקערונג איינע שאָנע אונד הערצליכע בעגריסונגס-אנשפּראכע אן דען קאָנגו. אין דיעזער אנשפּראכע הייסט עס, דאס דיא בעפאָלקערונג יעדען אויגענבליק בערייט איזט, איהר בלוט פיר דאס קאיזער-הויך צו פערגיעסען אונד עדערצייט דען בעפעהלען דעס קאיזערס צו פאָלגען. — דער קאָנג זאגטע נון היעריוך, דאס ער דען לייטען דיא 1869-ער רעוואָלוציאָן פערצייהע, ווייל ער עס נור אלס איינע איינגבילדליכע פערארונג אונד פערלייטונג בעטראכטעט אונד ער האפּפט, דאס דיא בעוואָהנער וועדען פאָרטאן דער זאָגבען נעמאכטען פערזיכערונגען אונד בעטהייערונגען איינגעדענק בלייבען. — צו זיינער מאהלצייט לעגט דער קאָנג דיא דרייא עלטעסטען דעס אָרטעס צו זיך לאדען אונד דער עלטעסטע דיעזער דרייא היעלט איינען טרינק-שפּרוך איך דיא גלוקליכע רעגערונג דעס קאָנגס. פאָן דאָרט ריישט דער קאָנג וויישער אבער דען 5800 פיס האהען בערג צאנזיאר. וועלכער אממער מיט שנעע-בעדעקט איזט. דער קאָנג איזט איך דיעזער רייזע גערישטען אונד אנדערטהאלב שטונדען מיסטע ער איך צו פיס געהען.

* (דער רוסישע קאיזער) האט פאָרגעסטערן זיינע רייזע אין דאס באד עמס (אין דייטשלאנד) אנגעטרעטען. פיר סט נאָרשטאָדט בעגלייטעט דען קאיזער בין בערלין, וואָ זיא זיך 3 טאגע איפהאלטען ווערדען. דיא פיר סטען נאָרשטאָדט קאָם אונד ביסמאָרק ווערדען וויכטיגע פאָלטישע בעראטהונגען אבהאלטען. (ווערטע אינזערען לייטאָרטיקעל.)

* (אוים דעם אונגאָרישען ריכסטאגע.) זיט פאָרגעס דאנגערסטאג זינד אללע צייטונגען מיט דער מיטטוויאָך-זיטצונג דעס אבגעהייזעס בעשעפטיגט. זיטדעם דער אונגאָרישע ריכסטאג עקסיסטירט, האט זיך דאס נאָך ניכט געטראָפּפען, דאס אין גיזעטצין, וועלכעס דיא רעגיערונג אָפּפאָלגטע אונד אים אינטערהייזע אנגענאָממען וואורדע, אים אבערהייזע גענעלך פערוואָרפען ווערדען זאָללטע. דער יוסטיצ-מיניסטער פערצעל. וועלכער זיך אין דאס אבערהייז בעגאב, אים פיר דיא אנגאהמע דיעזעס גיזעטצעס צו שפּרעכען, ווייל דאדורך זעהר פיעלעס ערשפּאָרט ווירד, ווענן מאן דיא „גערכטס-האָפע ערסטער אינשטאנץ“ פערמינדערט, וואורדע אָפּ נאמען דער קאָנפאָדעראציאָן דיא בישטע אן דיא, זיך פערקלייידט נאך מ ו ר א נ ד ר צו בענעבען אונד זיך דאס זאָ לאנגע אלס מאגליך אויסצוהאלטען. ווער אנערקענגען דיא גראָסע דער געפאהר, אין וועלכע זיא זיך בענעבען, ווייר ווייסען, דאס עבען יענער גראָף לייטע גערגנען האט, אום דיא גנעדיגע גרייז צו פערהאפּפען, וועלכע אבער יעטצט אנשטאָט אירער, נאָר איינע יידין פערהאפּפטע האבען: אבער דאס פאָטערלאנד רופט אונד ווייר ווייסען, דאס דיא דעוטע פאָלגען. אהנע דיא נעפאהר פאָר אונען צו האבען.“

דיא נרעפין וואוסטע נון זעהר גוט, דאס מאן פאָן איהר קיינע קלייניקייט פערלאנגט, דענן זיך אין דאס שלאָס פאָן מיראָנאָר אייגצשליסען. הייסט זא זיעל, וויא זיך אין איינע לאָזונג-נרוב צו בענעבען: אבער דיא ליעבע צום פאטערלאנדע בלעדעטע זיא אונד מיט גראָסטער בעגייסטערונג זאגטע זיא צום איבערבייגער דעס בייפעלס: „אונד דעם גראָפען מיכאעל פאָן קראָזנסקי, דאס זיך דיא קאָנפאָדעראציאָן אויף דיא נרעפין קאָסאָקאָוסקא פערלאסען קאָننע.“ —

אום 11 אוהר נאכטס ליעס דיא נרעפין דען יעקב פראנק צו זיך רופען אונד זאגטע איהם: „מענגע איהר גנייא דען גלייבען פאָן אמט?“

„יא גנעדיגע נרעפין!“

„איזט ער מיטהיר אונד אנטערגעדמענט? דיא יודען זינד נעוואהרליך צאנדאָסט אונד ערשרעקען בייא דער מינדעסטען נעפאהר!“

„גנעדיגע נרעפין! איך דורכשויע איהרען פלאן, זיא קאָننען זיך צו דעמזעלבען קיינען בעפעהלען בעגלייטער זיינ-שען אלס דען נרעפען קאָרן!“

פראנק האטטע זיך באלד ענטשלאָסען, אום דען נרעפען קאָרן צו האלען, אונד נאך איינער שטונדע שטאנד נרעפען קאָרן דער נרעפין קאָסאָקאָוסקא, עס יינשטאנד צווישען פאָלגענדעס געשפּרעך:

„איהר ننגט אייך נרעפען קאָרן?“

„יא איזט עס גנעדיגע פרייא!“

„איהר זייד אין מאכבאטהיאנער?“

„אך בין עס! אונד בין אייך שטאָלץ דאריבער!“

„האבט איהר אייך אייך וויא דיא איבערגען מאכבאטהיאנער געוויסט?“

„נין גנעדיגע פרייא! דיא יאכבעער האבען מיך צו שטארק געגעטצטיגט אונד בייא דיעזער גלענצענדען האבע אך איהנען איינע יאכע צוגעשוואָרען אונד אים מיינען שוואור צו האלטען מוס איך יודע בלייבען!“

„האט אייך יאָקאָב פראנק פאָן מיינעס פערלאנגען אין קענننטנס גוגעטצט?“

„ער אנטטע מיר, דאס זיא איינען בעגלייטער ווינשען, וועלכער אין יודע אונד אין מוטהיגער מאנן איזט, פערגער אנטטע ער מיר, דאס זיא איינע יאכט פאָן דאהעס שטאנדע זינד, וועלכע פאָן מעגטטען פיינדען פערפאָלגט ווייר, אונד דאהער אלס יידין פערלוידעט זיין וואָללען. דאנן פראנטע ער מיך, אָב איך מיט איהנען דיא נעפאהרען איינער דייטטאכען מאכטע אונד איך זאגטע צו, נאר אָרגע צו פראגען, וויא־ען אונד וויאָרין?“

„וועלכעס איזט דער גרונד איינער בעריטטוויל-ליגקייט?“

„מיין אונגלוק! אך גנעדיגע פרייא, ווענן זיא מיין אונגלוק קענען ווירדען, זיא קאָننען דאנן בעגייטען, דאס פראנק האטטע זיך באלד ענטשלאָסען, אום דען נרעפען קאָרן צו האלען, אונד נאך איינער שטונדע שטאנד נרעפען קאָרן דער נרעפין קאָסאָקאָוסקא, עס יינשטאנד צווישען פאָלגענדעס געשפּרעך:

„איהר ننגט אייך נרעפען קאָרן?“

„יא איזט עס גנעדיגע פרייא!“

„איהר זייד אין מאכבאטהיאנער?“

„אך בין עס! אונד בין אייך שטאָלץ דאריבער!“

„האבט איהר אייך אייך וויא דיא איבערגען מאכבאטהיאנער געוויסט?“

„נין גנעדיגע פרייא! דיא יאכבעער האבען מיך צו שטארק געגעטצטיגט אונד בייא דיעזער גלענצענדען האבע אך איהנען איינע יאכע צוגעשוואָרען אונד אים מיינען שוואור צו האלטען מוס איך יודע בלייבען!“

„האט אייך יאָקאָב פראנק פאָן מיינעס פערלאנגען אין קענننטנס גוגעטצט?“

„ער אנטטע מיר, דאס זיא איינען בעגלייטער ווינשען, וועלכער אין יודע אונד אין מוטהיגער מאנן איזט, פערגער אנטטע ער מיר, דאס זיא איינע יאכט פאָן דאהעס שטאנדע זינד, וועלכע פאָן מעגטטען פיינדען פערפאָלגט ווייר, אונד דאהער אלס יידין פערלוידעט זיין וואָללען. דאנן פראנטע ער מיך, אָב איך מיט איהנען דיא נעפאהרען איינער דייטטאכען מאכטע אונד איך אנטטע צו, נאר אָרגע צו פראגען, וויא־ען אונד וויאָרין?“

„וועלכעס איזט דער גרונד איינער בעריטטוויל-ליגקייט?“

„מיין אונגלוק! אך גנעדיגע פרייא, ווענן זיא מיין אונגלוק קענען ווירדען, זיא קאָننען דאנן בעגייטען, דאס דען נרעפען קאָרן צו האלען, אונד נאך איינער שטונדע שטאנד נרעפען קאָרן דער נרעפין קאָסאָקאָוסקא, עס יינשטאנד צווישען פאָלגענדעס געשפּרעך:

„איהר ننגט אייך נרעפען קאָרן?“

„יא איזט עס גנעדיגע פרייא!“

„איהר זייד אין מאכבאטהיאנער?“

„אך בין עס! אונד בין אייך שטאָלץ דאריבער!“

„האבט איהר אייך אייך וויא דיא איבערגען מאכבאטהיאנער געוויסט?“

„נין גנעדיגע פרייא! דיא יאכבעער האבען מיך צו שטארק געגעטצטיגט אונד בייא דיעזער גלענצענדען האבע אך איהנען איינע יאכע צוגעשוואָרען אונד אים מיינען שוואור צו האלטען מוס איך יודע בלייבען!“

„האט אייך יאָקאָב פראנק פאָן מיינעס פערלאנגען אין קענننטנס גוגעטצט?“

„ער אנטטע מיר, דאס זיא איינען בעגלייטער ווינשען, וועלכער אין יודע אונד אין מוטהיגער מאנן איזט, פערגער אנטטע ער מיר, דאס זיא איינע יאכט פאָן דאהעס שטאנדע זינד, וועלכע פאָן מעגטטען פיינדען פערפאָלגט ווייר, אונד דאהער אלס יידין פערלוידעט זיין וואָללען. דאנן פראנטע ער מיך, אָב איך מיט איהנען דיא נעפאהרען איינער דייטטאכען מאכטע אונד איך אנטטע צו, נאר אָרגע צו פראגען, וויא־ען אונד וויאָרין?“

„וועלכעס איזט דער גרונד איינער בעריטטוויל-ליגקייט?“

„מיין אונגלוק! אך גנעדיגע פרייא, ווענן זיא מיין אונגלוק קענען ווירדען, זיא קאָننען דאנן בעגייטען, דאס

פאָלליעטאָן.

דיא סאכבאטהיאנער.

(15-טע פאָרטזעטצונג.)

דיא נאכט, בעפאָר דיא נרעפין קאָסאָקאָוסקא דיא וואָהנונג עקב פראנקס פערלאסען וואָללטע, וואר זעהר שווייטיג, אונד אים מטטעראנכט וואורדע אן דאס טאָר פראנקס נעקלאָפּפט. פראנק האָפּפטע אויף אין ענגעבענעס ציטען אונד שיקטע דען אנגעקאָממענען דיענקט צור נרעפין, וועלכער ער איינע וואכט-קונגל אובערייכטע. דיעזע וואכט-קונגל שעלטע דיא נרעפין אב אונד פאנד אין דעזעלבען איינען בריעף, וועלכער פאָלגענדעס אנטאָלטע: „גנעדיגע נרעפין! דיא קאָנפאָדעראציאָן איזט אין באר פערזאמעלט אונד האט מיך צום גענעראל-מארשאלל גענעהמט מיין בריודער, גראף קראזנסקי, מיט וועלכעס דיא אנלעגענהייט געשפּראָכען האבען, מאכטע מיך דאריוף אויפמערקזאם, דאס ווייר אָהנע אירער מטהילפע גיכטס אנטפערגרעמען וואָללען. גראף פולאסקי אונד זיין ברודער-זאהן, דער פאלאטין פאָן קיאָוו, דיא אויך גראף יאָאכים פאָטאָצקי, בעאמטטראגטען מיך, פאָר אללעס אן דיא אינערקענגונגס-שרייבען צו ריכטען אונד פאָן אירגען אים נאמען דען פאָלגענדעס פאָלגענדעס צו פערלאנגען: דיא דיא דוסען, אום דער פאָלגענשע אונד אויף דיא אונגר אָ ד אונטער גראף פאָן מ ו ר אָ נ ד אונד אויף דיא דוסען שלאָסס מאכטן דיא דוסען אירען פאלאן גענגען אונס. עס ווערע פיר אונס דאהער פאָן גראָסטער וויכטיגקייט, ווענן זיך יעמאנד אין דאס שלאָס אינשליכען קאָننטע, אום יענען פאלאן צו ערפאָרשען. אך ווייסע דאהער